

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava: Šelenburgova 7/II - Naročnina: Letno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din - Čekovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 10

V LJUBLJANI, 4. MARCA 1938

LETNIK II.

Dr. Dinko Pac:

Vsenemštvo

Nezdrava borba nemških manjšin proti lastnim interesom ne ustvarja najlepših izgledov na bodočnost

To, kar je bistvo Hitlerjevega govora iz preteklega tedna, je proglasitev vsenemškega gibanja. Oprt na sedemdesetmilijonsko prebivalstvo svoje države zahteva vodja, da se mu pokorijo tudi vsi drugi Nemci, ki so razkropljeni po svetu, odnosno naj mu služijo kot dobrodošel argument, da proglašajo države, kjer žive, kot svojo interesno sfero. Prav za prav je hitlerizem zato našel drugo ime. Kjer ni »zgodovinske povezanosti«, je »kulturalna skupnost«. To je seveda zelo elastična oznaka, na podlagi katere se lahko proglašajo vsaj kraj, kjer je kdaj živel kak Nемец, odnosno si je koval iz žuljev domačega prebivalstva bogastvo, za interesno področje Nemčije.

Upoštevač to miselnost, ne pride v poštev samo Avstrija s svojimi šestimi in pol milijona prebivalcev, Švica, Luksemburg, Dancig in Liechtenstein, marveč predvsem Češkoslovaška, ki ima kakih 3.200.000 Nemcev, Alzacija-Lorena, Poljska, Južna Tirolska in končno Jugoslavija, v kateri je tudi kakih 500.000 Nemcev, od teh v Sloveniji morda 30.000. V poštev pa prideta tudi Madžarska in Rumunija.

V večini teh dežel se je nemštvo usmerilo enako, kakor nemštvo v rajhu. Ta pojav so nazvali »Gleichschaltung«, iredento so pa krstili za »Volkgemeinschaft«, narodno skupnost. Začele so se snovati podružnice narodno-socialističnega gibanja; kjer pa to ni bilo mogoče, so se ustanovile politične organizacije, ki so zasledovale iste cilje, se pa približevale onim političnim strankam ali skupinam, ki so jim bile po svoji ideologiji ali programu najbližje.

Vendar centralno vodstvo v Nemčiji ne zavzema nasproti vsem nemškim manjšinam enakega stališča. V Alzaciji in Loreni, kjer je prebivalstvo nemške narodnosti na splošno zvesto Franciji, narodno-socialistična agitacija ni imela velikih simpatij. Zato se s strani centrale tudi ni forsirala, v glavnem pač zaradi nevarnosti takojšnjega konflikta z zapadnimi državami. Svoje popolno nezanimanje za svoje sorojake pa je pokazalo narodno-socialistično vodstvo glede južne Tirolske, v kateri je 240.000 Nemcev prepuščenih samih sebi in ki imajo v Italiji približno iste pravice, kot naši rojaki v Julijski Benečiji. Brez vsake opore iz rajha so tudi Nemci v Madžarski, dasi jih je tam okroglo pol milijona.

Dr. M. Korun:

Avstrijski voz

Čimprejšnja odločitev Beograda v novi zunanji situaciji je nujno potrebna

Vprašanje samostojnosti Avstrije se je tako zavozljalo, da ne izključuje težkih mednarodnih komplikacij.

V Avstriji je kmet katoliško-konzervativen, delavec socialistično in komunistično usmerjen, inteligenca je nacionalno-socialistična. Pred leti je bilo še precej drugače, kajti nacionalni socializem takrat še ni zajel vse inteligence.

Zato so se katoliško-konzervativni krogi čutili dovolj močne, da so udarili po delavstvu in v krvi zadušili demokratično Avstrijo. Vpeljali so katoliško stanovsko ustavo ter postavili vse drugomisleče izven zakona.

Spričo naraščajočega narodno-socialističnega gibanja je bil ta podvig tvegan, kajti delavstva in inteligence ni imel za seboj. Če bi šlo avstrijskim konzervativcem res samo za neodvisnost Avstrije, ne pa tudi za katolicizem in nedemokratično stanovsko ureditev republike, bi bili morali drugače postopati. Roko v roki z delavci bi bili morali zasidirati demokratičen režim, v katerem bi ostali narodni socialisti odločujoča manjšina.

Ta, iz osnove napačna politika je spravila sedaj Avstrijo v zelo težak notranjepolitičen položaj, ki je ozko zvezan z usodnimi političnimi problemi vse srednje Evrope. Mnenja smo, da dr. Schuschnigg ne bo v stanu, trajno in uspešno ustavljati se navalu narodnih socializmov; če pa bo to poskušal,

bo tekla kri. Ni izključeno, da se bo koncem koncev vdal brez krvavega boja. Posledica bo: kljukasti križ bo zavladal nad Avstrijo, s čimer bosta njena samostojnost in neodvisnost stvarno, četudi ne morda takoj formalno, prenehali.

S tem se bo razmerje sil v srednji Evropi bistveno spremenilo. Kljukasti križ se ne bo pojavil le na Karavankah in na češki ter madžarski meji, marveč tudi na Brennerju, na italijanski meji.

Zato se sprašuje danes ves svet, kako gleda Italija na to vprašanje, ali je še pripravljena z mečem v roki braniti avstrijsko samostojnost, ali pa je morda izročila Avstrijo Nemčiji na milost in nemilost?

Izgleda, da tega danes nihče ne ve, razen — Mussolinija in Hitlerja.

Če je Italiji še do neodvisnosti Avstrije, se bo os Berlin—Rim zlomila; Italija se bo morala naloniti na zapadno Evropo, menjati svojo politiko ter braniti srednjo in vzhodno Evropo pred nemškim imperijalizmom.

Če pa je Italija zadovoljna z nemško soseščino na Brennerju, je gotovo dobila garancijo za to, da jo bo nemški pritisk pustil ob strani in da bo naperjen le proti Češkoslovaški ter na jugovzhod. V tem primeru prihajajo težki dnevi za nas vse, ki bomo sosedi Velike Nemčije.

Ne smemo se vdajati prevelikim nadam na pomoč Francije ali celo Anglije. Odhod Edena iz an-

Vse drugače je seveda z drugimi manjšinami. Sudetski Nemci nimajo nobene potrebe, biti nezadovoljni s svojo usodo. V Češkoslovaški, v katero spadajo po svojem zgodovinskem razvoju in geopolitičnem položaju, imajo popolno kulturno in politično svobodo. Njihovo gospodarstvo more uspevati samo v Češkoslovaški; združenje z Nemčijo pomeni njihovo gospodarsko smrt. Samo z izumetničeno propagando se jim more sugerirati, da bi bili na boljšem, če bi se priklopili rajhu. Nemški listi so pisali, da sedaj sudetski Nemci stradajo... Kdor pozna razmere v rajhu in Češkoslovaški, zanj ni dvoma, da strada v Nemčiji izdatno več ljudi, kakor v bogati Češkoslovaški.

Nasilno vodstvo nemških manjšin iz rajha vodi na ta način svoje rojake v nezdravo borbo proti njihovim lastnim interesom. Isto, kot v Češkoslovaški, vidimo v Rumuniji. Tam se je nemštvo zvezalo pri zadnjih volitvah s stranko Tartaresca in doživelo ž njim vred klavern poraz. Potem se je po ukazu centrale udinjalo novemu »vodji« Gogi. Po njegovem padeu je ostalo nemštvo dvakrat blamirano brez krmila in se sedaj cepi samo med seboj.

Mi smo z Nemčijo, kot je to Hitler izrecno povdarjal, v prijateljskem razmerju. Kljub temu stoji v Münchnu na mramornati plošči, na kateri so naštetje izgubljene in neodrešene nemške pokrajine, še vedno navedena Spodnja Štajerska. Kljub temu za nemško časopisje Slovenija ne eksistira, Jugoslavija sega le do Zemun, ali vsaj ne preko Siska. Besede so sicer lepe, a vsa dejanja kažejo, da vprašanje severnega dela naše države za Nemčijo ni še izven spora.

Odtod tudi direkten vpliv centrale na našo nemško manjšino, ki v resnici ne more imeti velikih pritožb. Opetovano smo izjavili, da bi bili mi povsem zadovoljni, ako bi imela naša narodna manjšina na Koroškem iste pravice, kot jih ima nemška manjšina pri nas. Toda vodstvo iz centrale vpliva slabo na politično udejstvovanje nemške manjšine, ki se na ta način umetno spravilja v nasprotje z večino domačega prebivalstva. Tako smo videli, da je nemštvo v Jugoslaviji simpatiziralo z Ljotičevim pokretom, ker je bil vsled fašističnega programa soroden hitlerijanstvu. Zdaj se nemštvo približuje JRZ-stranki, misleč, da bo v njej najlažje doseglo svoje cilje.

Vsekakor stoji eno: Vsenemško gibanje ima realno podlago. Nemške manjšine naj bodo povsod, kjer je to mogoče, orodje v rokah velenemške imperijalistične politike. To pa jim ne more donosati koristi, ker prej ali slej pride reakcija. Nemci izven rajha morajo biti toliko razumni, da vežejo svojo usodo z usodo naroda, s katerim živijo. Bolje je, da so polnopravni državljani, kakor brezpomembne šahovske figure.

gleškega zunanjega ministrstva kaže, da je zmagala na Angleškem, — vsaj zaenkrat —, miselnost, ki skuša angleške interese izluščiti iz zveze z drugimi evropskimi problemi.

Kako se bo zadržala Francija, ki je zelo zainteresirana na neodvisnosti Avstrije, je vprašanje zase. Ali bo Francija dovolj močna, da prepreči to, česar ne želi, ali bo voljna, da pomaga vsem, ki jih bo nemška ekspanzija zadela, zlasti onim, ki so se od nje odmaknili...?

Tudi za našo zunanjo politiko je avstrijski voz, kakor se je sedaj zavozljal, izredno kočljiv problem. Morda bomo o njem kaj slišali v zunanjepolitičnem ekspoziciji.

Naše strokovno šolstvo

Pričakuje se ugodna rešitev vseh življenjskih vprašanj gospodarskega naraščanja

Pred nekaj dnevi se je vršila v Beogradu državna konferenca o strokovnem gospodarskem šolstvu, ki je bila sklicana na pobudo novosadske Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Udeležilo se je večje število strokovnjakov za ta važna vprašanja, ki so imeli obširne in zelo stvarne referate, o katerih so se vnele tudi podrobne, temeljite debate. Po dvodnevem zasiedanju so bili sprejeti naslednji glavni sklepi:

V naši državi se vedno bolj občuti potreba po ustanavljanju strokovnih gospodarskih šol, zlasti z ozirom na pospešeni razvoj našega gospodarskega življenja in na vedno bolj naraščajoče zanimanje mladine za take šole. Današnje strokovno šolstvo pri nas v večini primerov niti približno

ne ustreza potrebam našega narodnega gospodarstva. Priporočljivo bi bilo, da se zapro nekatere gimnazije, ki so odveč, namesto njih pa se ustanovijo moderne strokovne gospodarske šole s posebnim ozirom na potrebe posameznih pokrajin, in sicer predvsem v razvitejših gospodarskih središčih. Brezpogojno se morajo najti in zagotoviti potrebna finančna sredstva za normalno funkcioniranje že obstoječih strokovnih šol. Največjo pozornost je treba posvečati formiranju strokovnih učnih moči, ki naj se pripravljajo za svoje velevažno kulturno poslanstvo na naših visokih šolah v specialnih tečajih, dalje v posebnih počitniških tečajih za učitelje vseh vrst naših strokovnih šol, nakar naj se izpopolnjuje-

zeju, ki ga bo predsednik vlade in zunanji minister g. dr. Stojadinović podal v proračunski debati v parlamentu. Dolejš vidimo le to, da se je naše domače, katoliško usmerjeno časopisje z vso silo zavzelo za samostojnost Avstrije, dočim gledajo beograjski, vladi blizu stoječji časopisi na ekspanzijska stremljenja Nemčije skoroda prijazno.

Potrebno je, da izvemo čimprej, kakšno stališče zavzema naša službena zunanja politika v vprašanju avstrijske neodvisnosti. Za našo orijentacijo morajo biti odločilni samo interesi naše politične in gospodarske neodvisnosti ter miru. Vsaka opredelitev po ideoloških vidikih bi bila napačna.

POLITIČNI TEDEN

V Beogradu so se v okviru proračunske debate nadaljevale razprave o velikih političnih vprašanjih naše države. Proti lažnjivi politični morali, ki se je pri nas razpasla, se je dvignil poslanec g. dr. Popović, ki se je v svojem govoru dotaknil tudi srbsko-hrvaškega sporazuma. Govornik je dejal, da je zelo neokusna stvar, če se podpisnikom tega sporazuma javno in preko dnevnega časopisja očitajo tako težke obtožbe, da se jih celo proglašajo za državne sovražnike. Prav nič kavalirsko ni, kritizirati delo nedvomno zaslužnih javnih delavcev, ki so zavzemali že najvišja mesta v naši domovini.

Vsi zagovorniki svobode in pravice,

naročite še danes

„SLOVENSKO BESEDO“!

Drugi govornik g. dr. Mijović pravi, da traja naša politična kriza že od leta 1928. in smatra za njene glavne vzroke hrvaško vprašanje in nespoštovanje demokracije oziroma demokratičnih ustanov. Razlog pa, zakaj je hrvaško vprašanje danes tako zamotano, je v tem, da se ga hoče pokriti s plaščem pozabljenja, namesto da bi se o njem vodila svobodna diskusija, ki bi omogočila, da se marsikaj razjasni. Tudi je velika pogrška v tem, da ministri v skupščini ne odgovarjajo na interpelacije ter zamerja predsedniku skupščine g. Čiriću, da bi mu ne bilo ravno treba tako močno podčrtavati neodgovornosti ministrov napram skupščini in narodu.

V Bosanski Gradški pa se je vršilo med tem časom veliko javno zborovanje Zružene opozicije, na katerem so govorili predstavniki g. dr. Mačka in pa voditelj beograjske UO. Zastopnik g. dr. Mačka g. dr. Ljubičić je jasno očrtal smernice, ki jih zasleduje politika Kmečko-demokratske kodlice. Mi Hrvati, — je rekel govornik, — želimo služiti kralju, domovini in narodu tako, kakor smo tudi doslej služili in odklanjamo od sebe vsa ona podtikanja, da smo proti kralju in domovini, pa naj šo jih iznašli že katerikoli politični

Želimo le, da bi v tej naši lepi domovini bili popolnoma enakopravni

Zemljoradniški prvak g. dr. Čubrilović je ob tej priliki povedal, da vsa Zružena opozicija zelo optimistično gleda na razvoj političnega položaja v naši domovini. V najkrajšem času bo obiskal Beograd tudi g. dr. Maček, ki bo ob tej priliki predsedoval delovnemu odboru bloka strank izvenparlamentarne opozicije in se bo sestal tudi z drugimi političnimi činitelji. Takrat je pričakovati zelo važnih sklepov. V Beogradu so prepričani, da bo dr. Mačkovo tamošnje bivanje imelo odločilen vpliv na razvoj našega notranjepolitičnega položaja.

jo praktično v gospodarskih podjetjih še pred nastopom svojega poklica oziroma naj se pošilja v izpolnitev na primerne ugledne strokovne šole v inozemstvo. Odklanjati pa zaenkrat tudi ne smemo nobenega tujega strokovnjaka, ki bi hotel poučevati na naših strokovnih šolah.

Pomanjkanje poslopij za strokovne šole je treba premagati s tem, da vsi poklicani in odgovorni činitelji, ki so k temu obvezani z zakonom, takoj poskrbe v svojih proračunih za sredstva, ki so potrebna za zgradbo navedenih šolskih stavb. V vseh večjih gospodarskih središčih morajo obstojati vzorne strokovne nadaljevalne šole v lastnih modernih in higijeničnih poslopijih. Na teh učnih zavodih naj se po možnosti ustanovijo tudi vzorne delavnice, v katerih naj vzgojno sodelujejo različni obrtniki, inženjerji, industriji itd.

Čimprej se morajo izdelati in izdati potrebne knjige za čim uspešnejši razvoj strokovnega nadaljevalnega šolstva, pri čemer morajo sodelovati predvsem zbornice za trgovino, obrt in industrijo, kmečke, delavske, inženjerske in druge gospodarske zbornice, ki naj s pomočjo trgovinskega in prosvetnega ministrstva ter banknih uprav izdelajo podrobne smernice v tem pogledu.

Na vseh večjih strokovnih nadaljevalnih šolah naj se že sedaj nastavi stalni upravniški teh šol iz resora ministrstva za trgovino in industrijo, s čimer se bo dvignil nivo današnjega tovrstnega šolstva. Tudi učne moči na zavodih naj bodo nameščene stalno in naj se ne menjajo brez najnujnejše potrebe.

Nujno potrebno je, da se omogoči šolanje vsem obrtniškim in trgovskim učencem povsod, kjer ne obstojajo strokovne nadaljevalne šole. Takj tečaj naj se organizirajo s sodelovanjem zbornic, občin in gospodarskih združenj, ki naj s pomočjo trgovinskega ministrstva tudi prično resno razglabljanje o rešitvi vprašanja formiranja kvalificiranih delovnih moči v naših industrijskih podjet-

jih, pri čemer naj se ne pozabi na izmenjavanje učencev, na štipendije itd.

Trgovinsko ministrstvo naj tudi prouči vprašanje uvedbe potrebne predizobrazbe učencev ljudskih in srednjih šol za prestop v strokovne šole in gospodarske poklice. Zlasti je treba omogočiti absolventom srednjih tehničnih šol prestop na ustrezajoče oddelke tehniških fakultet. Ustvari naj se tudi čim tesnejše sodelovanje vsega gospodarstva in strokovnega šolstva prav na vseh področjih, kjer se to pokaže za potrebno in koristno.

Razvoj in napredek našega turizma izzivata absolutno potrebo, da se posveti posebna pozornost strokovni vzgoji in izobrazbi našega gostinskega naraščaja in naj se ustanove v ta namen posebne strokovne gostinske šole, brez katerih ne bi smelo biti nobene naše večje mesto, zlasti pa ne nobeno večje tujkoprometno središče, predvsem ono, ki ga obiskujejo tujci.

Vsa vprašanja, ki se nanašajo na vzgojo trgovskega naraščaja, naj se povsod, kjer je le podana možnost za to, prepuste tudi v bodoče trgovskemu šolstvu in pristojnim trgovskim činiteljem. Osrednja vlada v Beogradu naj doseže pri glavnem prosvetnem svetu, da odobri sklep trgovinskega ministra, da se proglase trgovske šole za enakovredne drugim srednjim šolam, pri vojnem ministru naj se pa doseže priznanje dijaškega skrajšanega roka za absolvente teh trgovskih šol.

Naposled naj se še glede na važnost in pomen strokovnega šolstva v trgovinskem ministrstvu ustanovi poseben oddelek za strokovno šolstvo, kateremu naj se dodelijo tudi vse ostale strokovne šole trgovskega, obrtnega in industrijskega značaja iz dosedanjih drugih resorov.

Vsi gornji sklepi so bili na konferenci sprejeti soglasno in je upati, da bodo našeta neodložljiva življenjska vprašanja našega trgovskega, obrtniškega in industrijskega naraščaja zadovoljivo rešena že v bližnji bodočnosti.

lozeni mestni občini še pred letom 1936, pa dosega višino nad 8 milijonov Din. — Z odličnim spoštovanjem, predsednik: Dr. Adlešič, s. r. »

Napredek

Reorganizacija na mestnem magistratu je dovršena. Vsaka miza je sedaj odsek, vsaka omara oddelek. Iskreno častitamo!

Spremembe v nazorih

Kakor znano, je «Slovenec» hud nasprotnik sedanje francoske vlade, kakor je tudi ves besed, če le čuje besedo o ljudski fronti. V zadnjem času pa je začel čudno prijazno pisati o odločnosti francoske vlade, ki je izjavila, da bo branila neodvisnost Avstrije. Seveda — če moremo primerjati malo z velikim — je motiv povsod drugačen. Francija se zavzema za neodvisnost Avstrije zato, da čuva evropsko ravnovesje, da obvaruje Češkoslovaško in tudi Jugoslavijo.

Govori se . . .

Javna dela v Sloveniji

Iz uradnega statističnega letnika je razvidno, da je država izdala leta 1936. za javna dela v celoti 184 milijonov 700.000 din. Od tega je dobila Slovenija samo štiri in pol milijona dinarjev, torej komaj 2,4 odstotka. Beograd sam je dobil 45 milijonov 400.000 din, torej desetkrat več.

Strategija

Ko je Franco izgubil Teruel, je proglasil, da je ta postojanka brez vsakega strateškega pomena. Sedaj, ko ga je zopet osvojil, pa je vsak jarek v okolici tega mesta izredno važen.

Plebiscit

Med narod baje pojdejo

V zagrebškem «Hrvatskem dnevniku» beremo, da je bila preteklo nedeljo v Smederevu posvečena zastava okrajne organizacije JRZ. Na posvetitvi bi moral priti tudi drugi predsednik glavnega odbora JRZ, notranji minister dr. Anton Korošec, ki pa se je opravičil, češ da je zavzet z velikimi državnimi opravili. Namesto njega je prišel minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, ki je imel, razvijajoč zastavo, daljši govor, v katerem se je med drugim iznebil tudi tega-le: «Ta zastava predstavlja veliko idejo naše politične težnje, našo borbo za demokracijo. S tem znamenjem pojdite med narod, zbirajte prišaste in širite idejo za pravice svobodnega naroda v borbi za veliko narodno idejo.»

Kdo je kriv?

Režimski JRZ tednik «Domoljub» v svoji številki z dne 23. februarja t. l. zopet hinavsko zavija oči in piše o nedavnem proračunskem zasedanju banskega sveta za dravsko banovino med drugim sledeče: «Na tem zasedanju je bilo nad 200 govorov, ki so razkrili, da so potrebe naše dežele tako velike, da bi bilo treba milijardnega proračuna, ne stotomilionskega, kakor ga imamo, če bi hoteli res kaj uspešnega podvzeti Belgrad nam namreč ne da nič. Tja doli se stekajo že dvajset let neverjetne množine slovenske denarja. nazaj pride pa od leta do leta kaka drobtinica, ki je komaj imena vredna. Posebno eno stvar so govorniki na letošnjem banknem svetu poudarjali: Veliko pomanjkanje, revščina in pravo lakoto, ki je letos obiskala znatne predele naše siromašne dežele!»

Tuji prsti v Franciji

Ponovno smo že pisali o podtalnem razdiralnem delu francoskih desničarskih zarotniških ksaristov. Preiskava še vedno ni končana.

Prejšnji teden je francoska policija našla v nekem gradu zopet tisoč bomb, iz nekega opuščenega rudnika pa je spravila na dan 5 ton raznega vojnega materiala, med njim tudi tri topove proti tankom. Našla je tudi večje množine vojaških in policijskih uniform ter ponarejenih znakov socijalističnih organizacij. Vse to naj bi pomagalo ksarističnim izživalcem na dan nameravanega državnega puča. Ugotovilo se je, da je vse najdeno orožje in strelivo tujega izvora. V Franciji vedno bolj narašča ogorčenje ljudstva proti onim Francozom, ki so se spozabili tako daleč, da so iz inozemstva prislili in nabavljali orožje za borbo proti volji večine francoskega naroda in proti njegovi legalni vladi.

Novo železniške proge

Na drugem mestu poročamo, da so ustavljena vsa gradbena dela na novi progi tako imenovane «unske železnice» in so vsi delavci z inženjerji vred odpušteni iz službe. Ko smo skušali izvedeti vzroke te nepričakovane ustavitve del na unski progi, smo izvedeli, da se je to zgodilo zato, ker se bodo na zahtevo banovinskega odbora JRZ za dravsko banovino porabili za unsko progo določeni krediti za zgradbo toliko obljubovane železniške zveze Slovenije z morjem preko Črnomlja in Vrbovskega. Po zatrdilih iz tajništva JRZ se bo ta prepotrebna slovenska železniška proga zanesljivo pričela graditi že prihodnji teden.

Značilna obsodba

Mali kazenski senat novosadskega okrožnega sodišča je obsodil narednika starobežejske policije Branka Dolovca na 6 in pol meseca strogega zapora na odpust iz službe, ker je dal protizakonito aretirati in zapreti bežejskega kmeta Danila Doroslovačkega. Ko je imel kmeta v zaporu, ga je udaril s sabljo s tako silo po roki, da mu jo je zlomil. V utemeljitvi sodbe je sodišče poudarilo, da je Dolovac težko zloralbil svojo uradno oblast in da je zagrešil dejanja, ki nikakor niso v skladu z zakonom.

Kufre gor, kufre dol . . .

S svojim odlokom je notranji minister dr. Anton Korošec razrešil položaja občinskih svetovalcev Ljubljanske mestne občine naslednje dosedanje občinske svetovalce: A. Geržiniča, ravnatelja TPD v Ljubljani, Rada Hribarja, industrijskega v Ljubljani, Petra Klinarja, ravnatelja Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, dr. Milana Koruna, odvetnika v Ljubljani, dr. Rada Kušca, vseučiliškega profesorja v Ljubljani, Avgusta Martinčiča, Mučičevničarja v Ljubljani, Izidorja Florjančiča, posestnika v Dravljah, Josipa Oražma, trgovca in posestnika v Mostah, Karla Sossa, trgovca v Ljubljani, Antona Koritnika, hotelirja v Ljubljani in Ivana Severja, trgovca v Ljubljani. — Na njihova mesta so bili imenovani: Jožef Jerin, posestnik v Dravljah, dr. Adolf Golja, generalni tajnik Zveze industrijscev v Ljubljani, inž. V. Gostiša, univerzitetni profesor v Ljubljani, Karel Kavka, tesarski mojster v Ljubljani, inž. Feliks Lobe, univerzitetni profesor v Ljubljani, Zvonko Lukič, trgovec v Ljubljani, dr. Valentin Meršol, primarij v Ljubljani, Josip Penko, poštni uslužbenec v Ljubljani, Franc Požar, pekovski mojster v Ljubljani, dr. Henrik Steska, sodnik upravnega sodišča v p. v Ljubljani in Josip Vončina, šef Borze dela v Ljubljani.

Tehne besede

so bile izrečene v dosednji skupščinski proračunski razpravi, vendar je malo upanja, vsaj po dosednji praksi sodeč, da se bodo razmere res izboljšale. Neki vladni poslanec je med drugim izjavil: «Dobrega pravosodja si ne moremo misliti brez sodniške neodvisnosti, niti si ne moremo predstavljati modernega sodnega postopka, ki ga naj določa svobodno sodniško prepričanje, brez sodniške neodvisnosti. In te sodniške neodvisnosti si nikakor ne moremo predstavljati brez — popolnega materialnega zavarovanja in preskrbe sodnikov!» — Bodočnost bo pokazala, na kakšna tla je padlo to zdravo seme...

Zunanja politika

Okrog Avstrije se še vedno suče usoda Evrope. Tam se dogodki očitno ne razvijajo z ono naglico, kakor si jo je zamislil kancelar Hitler o priliki berchtesgadenskega sestanka. V tem času je namreč avstrijski kancelar zbral nek neverjeten pogum in je s svojim energičnim nastopom preprečil skoro vse praktične uspehe notranjega preobrata, katerega je doživela Avstrija v preteklih dneh. Avstrijski nacisti so po sestanku obeh kancelarjev že z gotovostjo računali, da je sedaj prišel njihov čas ter so po fašističnem vzorcu imeli tudi že izdelan načrt pohoda na Dunaj. Tedaj pa je kancelar dr. Schuschnigg dal jasno razumeti, da bo vsak tak podvig strl s topovi in tanki. Tudi so se začeli javljati po napadu Nemčije na avstrijsko neodvisnost tako mnogoštevilni in močni protestni shodi avstrijskih klerikalcev in socialistov, ki nočejo ničesar slišati o blagoslovih Tretjega cesarstva, da je iz izrazov tega odpora in zaupanja začel dr. Schuschnigg črpati prepričanje, da avstrijski hitlerjevci svojih načrtov samj od sebe in brez pomoči iz inozemstva ne bodo mogli izvesti.

Pa tudi zunanji svet se je zganil. Francija se je vzdramila iz prvega presenečenja. Njena razprava o zunanji politiki v parlamentu je pokazala, da vse francoske stranke brez razlike političnega prepričanja pravilno razumevajo razpoložaja v srednji Evropi in pa nemška zatrevanja, da je Tretje cesarstvo naslednik habsburške monarhije, ki naj združi zopet pod svojim okriljem osvobodjene slovanske narode z Madžarsko vred. Zunanji minister Delbos je v svojem pomembnem ekspezeju tudi ponovno poudaril, da je neodvisnost Avstrije glavni predpogoj za ohranitev evropskega miru.

Posebno burno pozdravljen od celotne francoske zbornice pa je nastopil na govorniškem tribunu Reynaud, eden najvidnejših predstavnikov zmerne desnice, ko je govoril o silji Francije in njeni odločnosti, da brani sebe in svoje prijatelje. Govori se, — je dejal —, da bi danes umik Francije pomenil mir. Jaz nisem tega mnenja, marveč mislim, da bi pomenil vojno. Francija je šla v vojno s 3000 topovi, imela pa jih je ob koncu vojne 36.000. Šla je v vojno s 136 letali, imela jih je ob koncu 26.000. Šla je v vojno brez tanka, imela jih je ob koncu 5000. Vidite, kaj zmore Francija, če hoče. Tudi ni danes Francija sama, čeprav se govori o njeni osamelosti. Poljska se dobro zaveda, da pomeni konec Francije tudi konec Poljske. In, ali ničesar ne pomeni sijajna češkoslovaška armada? Prav tako je z Belgijo. In na Angleškem vedo, da bo onega dne konec imperija, ko bi se nemške pomorske in letalske baze vsidrle ob Rokavskem prelivu.

Francija postaja torej danes, kakor je bila pred svetovno vojno, največji pobornik in najmočnejši jez proti germanski agresivnosti v Evropi. Z onim dnem, ko bi ona padla, ne bi bilo za germanizem nobene ovire več, da se kot hudournik ne razlije preko osrednje Evrope, proti onemu vzhodu, o katerem je sanjala Nemčija kot o svojem kolonialnem polju že od časa svojega zedinjenja. Pred odločnostjo Francije ter pred razmišljanjem v Rimu si pa nacistična Nemčija ni upala ponoviti svojega udara od leta 1934. v Avstriji, vendar, če upoštevamo nezlomljivo energijo voditelja Tretjega cesarstva, se ne smemo ob začasnem zatišju v Avstriji vdati nobenim iluzijam, ker je današnji navidezni mir le mir pred viharjem.

Domači pomenki

Nerazumljivo postopanje

Pod tem naslovom smo prinesli v štev. 46. od 10. decembra l. l. notico, v kateri piše naš sodruknik o dvojni meri, ki da bojdta vlada pri stanovanjskih prijavih naših pravoslavnih državljanov pri ljubljanski policiji, češ, da se morajo pravoslavni prijavitelji naravnost pri glavni upravi, kakor inozemci, dočim sprejemajo prijave za druge naše državljane posamezne policijske stražnice. Naš sodruknik nam sedaj javlja, da je s svojimi izjavami vsled nespornazuma napravil policiji nehotete krivice, ki jo radevolje popravlja. Policija zahteva namreč od pravoslavnih državljanov namesto dveh — tri prijavnice, in sicer tretjo le na prošnjo pravoslavne cerkvene občine, da dobi ta evidenco nad pravoslavnimi v Ljubljani. V konkretnem primeru je nastal nespornazum zato, ker je bila stražnica predložena prijavnica samo v dveh izvodih in je zato napotil službujoči stražnik stranko na glavno upravo policije.

Popravek oziroma uradno pojasnilo

Prejeli smo od mestnega poglavarstva v Ljubljani v objavo: «Z ozirom na Vašo notico, ki ste jo objavili v petek, dne 11. februarja 1938, v štev. 7, na strani 2, stolpec 1 in 2 spodaj pod naslovom «Pogrešana gospodarska politika Ljubljane», Vas prosim, da izvolite v smislu čl. 26 zakona o tisku priobčiti v Vašem cenju, listu sledeči uradni popravek, oziroma pojasnilo: Ni res, da moj popravek v «Jutru» ugotavlja, da so izdatki občine za državo in banovino pod sedanjim režimom občutno narasli, zaradi česar pade odgovornost na stranko JRZ. Citirane uredbe, ki nalagajo mestnim občinam nova bre-

mena, so povzročili zakoni, ki so bili izdati še pod bivšim režimom; zato ne pade odgovornost zanje na sedanji režim, oziroma stranko JRZ, temveč na bivši režim.

Uredba o pospeševanju turizma je stopila v veljavo 28. februarja 1936, toda sprejeta je bila na osnovi § 63 finančnega zakona za l. 1934-35. Pravilnik o posesti psov in pasjem davku v občinah dravske banovine je stopil v veljavo 16. oktobra 1936, toda zakonsko pooblastilo k izdaji tega pravilnika se nahaja v členu 59 zakona o odvrcaanju in zatiranju živalskih kužnih boleznih z dne 14. junija 1928. Tudi uredbe o izvrševanju zakonskih določb o obvezni telesni vzgoji temeljijo na zakonu o obvezni telesni vzgoji, ki je izšel 2. februarja 1934.

Iz tega torej jasno sledi, da so citirane uredbe pripravili zakoni, izvršajoči še izpred leta 1936. Bremena, ki so se v zvezi s temi uredbami, razglašeni v letih 1935, 1936 in 1937, naptila tudi naši občini, so povzročili zakoni iz leta 1928, 1934 ter 1934-35. Bremena pa, ki so nastala za občino zavoljo naštetih uredb, pomenijo prav za prav le majhen odstotek vseh izdatkov, ki so bili naloženi občinam še pred letom 1936. Tako odpade vsled uredbe o pospeševanju turizma v breme mestnega proračuna znesek 250.000.— Din, vsled pravilnika o posesti psov in pasjem davku 57.140.— Din in vsled uredbe o izvrševanju zakonskih določb o obvezni telesni vzgoji 60.000 Din. V celoti torej ne znašajo ti stroški niti Din 400.000.—. Skupni izdatki v mestnem proračunu, ki jih je dolžna prispevati ljubljanska mestna občina za državo oziroma banovino in ki so bili po večini na-

DOMA IN NA TUJEM

Nove metode

Dve zanimivi vesti

V nekaterih naših listih sta bili objavljeni druga pod drugo naslednji dve vesti: «Španska vlada je odprla lani 10.000 novih šol. Iz Barcelone poročajo, da je bilo v letu 1937. na ozemlju republikanske Španije odprtih 10.000 novih šol. Za nabavo šolskih potrebščin je bilo porabljenih 14 milijonov petet državne denarja. Za gradnjo novih šol je bilo odpisanih nadaljnjih 40 milijonov petet. — Na Baskijsko je bilo vrženo 2842 ton bomb. Iz Bilbao poročajo, da so vrgla Francova uporniška letala v treh mesecih na baskijsko ozemlje, ki je bilo takrat še v rokah vladnih čet, nič manj, kakor 162.000 bomb v skupni teži 2842 ton. Te podatke objavlja Francov list «La Gazzetta del Norte». — Poseben komentar k tem vestem ni potreben. Obe vesti jasno dokazujeta, da demokratična in republi-

kanska Španija tudi v vsiljeni ji državljanski vojni dviga kulturni nivo svojega naroda, dočim seje mračnija zgolj smrt. Deset tisoč novih šol proti 162.000 bombam, to je strahotna paralela med Barcelono in Salamanko. To je zopet nov dokaz, kako so «nacionalistični» režimi ljubili svoj narod in kako ga ljubijo še danes. Zanimivo bi bilo izvedeti, koliko bomb izmed omenjenih 162.000 je padlo na novo zgrajene šole?»

Nevarno tekmovalje

Francoski tisk opozarja vlado na pomanjkljivost francoske oborožitve v zraku. Dočim Italija izpopolnjuje svojo vojsko vsak mesec z 200 novimi letali, Anglija pa s 400, zaostaja Francija za njima s komaj 50 bojnimi letali na mesec. Zadnji čas je že, pravijo listi, da vlada ukrene vse potrebno, da se proizvodnja francoskih bojnih letal poveča in nadkrili italijansko. Sklenjeno je tudi bilo, da se v francoskih tovarnah vojnega materiala ne bodo izvajale odredbe o 40urnem delovnem tednu. Tako se bo že v bližnji bodočnosti popravilo ono, kar se je opustilo v preteklosti.

objektov. Zvezna uprava je sklenila naprositi trgovinsko ministrstvo, naj to uredbo še odloži. Glede vprašanja trošarine na vino in žganje je bilo sklenjeno, naj se trošarinska stopnja zniža in naj se način njenega pobiranja prepusti sporazumu banovalskih gostinskih organizacij z banskimi in občinskimi upravami. Zvezna uprava bo tudi predložila trgovinskemu ministrstvu svoje predloge glede izpremembe in dopolnitve obrtnega zakona. Preneha naj tudi nadaljnje izdajanje novih gostinskih koncesij in dovoljenj, kolikor ta podjetja ne služijo neposrednemu turističnemu prometu v posameznih krajih.

Zgledne razmere. V Vršcu v Banatu so vse tamkajšnje ljudske šole že od začetka februarja zaprte, ker se pristojni činitelji niso pravočasno pobrigali za zadostno kurjavo.

Voditelj «Zbora» Dimitrije Ljotić je napovedal za preteklo nedeljo v Sarajevu javen shod svojih pristašev, ki ga je pa oblast prepovedala, ker se je bala neredov. Ljotić je smel imeti za ožji krog svojih pristašev le navadno predavanje. Kljub vsem varnostnim ukrepom pa so se razvile na raznih krajih Sarajeva bučne demonstracije proti Ljotiću in so demonstranti tudi razbili okna v stanovanju nekega sarajevskega sodnika, pri katerem se je tačas mudil Ljotić kot gost.

Na novi unski prog, ki se je v velikem slogu in z velikim pompom režimskega tiska pričela graditi preteklo leto, so bila vsa dela te dni naenkrat ustavljena. Vsi naši delavci, uradniki in inženjerji so bili odpuščenji iz službe, tuji inženjerji pa so bili poslani na «daljši dopust». Res sijajni uspehi gospodarske politike, da se izrazimo v žargonu režimskega tiska...

V delavskem sanatoriju v Kasindolu pri Sarajevu so stopili v stavko vsi bolniki zaradi skrajno slabe prehrane.

Vzorni blagajnik. Bivši blagajnik na državnem veleposestvu «Belje» Savko je bil obsojen na tri leta zapora, ker je poneveril nad 100.000 din državnega denarja.

Delavska stavka. Vsi delavci na veliki parni žagi podjetja Vilhar d. d. v vasi Saborsko v ogulinskem okraju so zapustili delo, ker niso dobili zahtevanega povišanja mezd.

Sokolstvo v Jugoslaviji šteje danes 2199 društev s skupno 278.941 pripadniki obojega spola.

Upodablajočih umetnikov je v Jugoslaviji vedno dovolj, kar bi bil

sicer prav razveseljiv pojav, če ne bi vedeli, da vlada v umetniškem stanju nepopisna beda v največjo sramoto tako bogate države, kakor je Jugoslavija. Razpisan je bil pred meseci natečaj za postavitev spomenika kralju Petru I. Osoboditelju v Sarajevu. Podrobne informacije glede udeležbe pri tem natečaju je zahtevalo doslej že nad 660 upodablajočih umetnikov. Tudi svojevrsten rekord...

V rudarstvu Jugoslavije se ceni tuji investiran kapital na dobro milijardo dinarjev. Od tega odpade na premogovnike 35 %, na kovinske rudnike pa 65 %. Udeležba domačega kapitala v rudarskem izkoriščanju Jugoslavije je tako malenkostna, da je skoro ni vredno omenjati. Sto in stomilijonski masni čisti dobički tujeve romajo leto za letom v tujino, seveda na našo nepopisno «dobrobit»...

Razmere na smederevski gimnaziji so postale res že neznozne. Dijaki se na debelo pečajo z dnevnim politikom. Zaradi tega je bilo nedavno izključeno večje število dijakov za vedno s tega zavoda. Sedaj je prispel v Smederevo poseben odposlanec prosvetnega ministra, ki je uvedel natančno preiskavo in odredil, da se 18 dijakov zopet sprejme na zavod, 14 pa se izključitev omeji na eno leto.

Svet srbskih kulturnih društev in ustanov je bil ustanovljen v Beogradu.

Matj glavnega ravnatelja tovarne «Bača» v Borovu Tome Maksimovića Jovanka Maksimovića je umrla, stara 82 let, v Brčkem, kjer so jo tudi pokopali v rodbinski grobnici.

Meščani v Subotici zahtevajo, da se jim priznata pri prihodnjih skupščinskih volitvah, ki bodo po trditvah vladnih politikov zanesljivo še letošnje jesen, dva poslance, kakor ju imajo vsa ostala večja mesta v državi.

Prva šola za zaščito civilnega prebivalstva pred zračnimi napadi je bila odprta te dni na najsvetanejši način v Zagrebu.

Nepotrebna podlaga tujevci peti smo Jugoslavlani le prevečkrat in absolutno po nepotrebnem. Sedaj se obeta zopet nov dokaz za to trditve. V Splitu se mudi predstavnik neke italijanske zrakovne družbe, ki prosi naše oblasti za koncesijo za vzdrževanje redne zračne potniške proge med Trstom, Reko, Sušakom, Splitom in Dubrovnikom potom hidroplanov. Letala bi obratovala v obeh smereh vsak dan redno. Naše oblasti se italijanske prošnje še niso odklonile. Kakor da nimamo v Jugoslaviji svojega «Aeroputa» in svojih letal in kakor da ne izdajamo v ta namen iz državnega proračuna vsako leto ogromnih subvencij...

Vsem mestnim uslužbencem v Subotici bodo s 1. aprilom t. l. zvišane plače. V Ljubljani naj se mestni nameščenci tega nikar ne boje.

Spiltska zdravniška organizacija je na svojem nedavnem občnem zboru soglasno sklenila, da se v bodoče docela ukine dosedanja neumestna razvada objavljajanja javnih časniških zahval pacientov posameznim zdravnikom.

Dovoljenja za bivanje in zaposlitev tujcev v naši državi izdaja odslej izključno le ministrstvo za notranje zadeve in ne več posamezne banke uprave, kakor je bila navada doslej.

Osrednja uprava Združenja sodnikov v Jugoslaviji je naslovila na vlado apel, da čimprej predloži narodni skupščini v razpravo in odobritev pripravljene zakon o sodnikih.

Novoustanovljena državna umetnostna akademija v Beogradu je že pričela delovati v nekem zasebnem posloju.

Književna vest. Novo knjigo hrvaškega pisatelja Miroslava Krleža «Eppur si muove» je oblast prepovedala in zaplenila.

Plenum Delavskih zbornic je sklican za 11. in 12. marca v Split, kjer se bo razpravljalo vprašanje zaščite delavskih zaupnikov, vprašanje izvolitve ekspertov za konferenco Mednarodnega urada dela v Zenevi, vprašanje Inspekcije dela, delavskega bolniškega in pokojninskega zavarovanja ter razni drugi problemi iz naše socialne zakonodaje.

Kdo odhaja na delo v Nemčijo? Novosadski «Deutscher Kulturbund» je s svojim posredovanjem dosegel, da bo te dni odpotovalo na sezonsko poljsko delo v Nemčijo iz Bačke, Baranje, Banata in Slavonije 1500 tamkajšnjih kmetovalcev-Nemcev. Tj ljudje, ki bodo najbrže dobili tudi primerno narodnosocialistično izobrazbo za bodoče propagandne namene, bodo prejimali v Nemčiji po 40 mark (500 din) na mesec in pa celotno oskrbo.

Zanimiva podzemeljska jama s šestimi galerijami je bila slučajno odkrita v Vidovi gori na otoku Braču.

Uspeh umetnika. Dubrovniški skladatelj L. Rogowski je dobil za neko svojo skladbo letošnjo poljsko državno nagrado v znesku 50.000 din.

Učimo se drugod! Na novi avstrijski turistični cesti na Grossglocknerju je znašal lansko leto tujski promet 147.710 oseb, ki so prispele tja s 26.600 osebnimi avtomobili, 4000 avtobusi, 4800 motocikli in 6900 bicikli. Okrog dve tretjini teh prevoznih sredstev sta bili iz inozemstva. Na naših «sijajnih» cestah bomo čakali najmanj še tisoč let na približno tak obisk tujcev...

Češko-slovaška vlada se bo verjetno rekonstruirala še te dni in bodo vstopili v njo predstavniki Hlinkove klerikalne slovaške ljudske stranke.

Agrarna stavka na Poljskem bo proglašena po sklepu kongresa Združene kmečke stranke v trenutku, ko bi vlada odklonila nujno priznanje in uveljavljenje vseh zahtev glede političnih pravic in svobod civilnega poljskega kmeta.

Znani voditelj madžarskih legitimistov Nikolaj Grieger je umrl v Budimpešti, star 58 let. Do smrti je živel v trajnih najtesnejših zvezah z Otonom Habsburškim.

Čigava pomoč? V zadnjih dneh je prejel uporniški general Franco iz inozemstva zopet 200 bojnih letal. Kdo neki mu jih je poslal?

Samouprava

Vprašanje in odgovor

Vprašanje: Kakšne pravice in kakšne dolžnosti ima predsednik začasne občinske uprave?

Odgovor: Predsednik začasne občinske uprave je obenem predsednik občine in opravlja vse posle po § 84. zakona o občinah, ki spadajo v delokrog izvoljenega predsednika občine. Kot tak je samostojen občinski organ in v tem svojstvu predstavnik občine v vseh njenih odnosih in poslih, izvršilni organ začasne občinske uprave in predstojnik celokupne občinske administracije. On zastopa občino pred upravnimi in sodnimi oblastmi, izvršuje sklepe začasne občinske uprave, ima tudi pravico, da odloži njih izvršitev, ako smatra, da nimajo potrebne odobritve, ali da so v nasprotju z zakonom; podpisuje vse spise za občino skupno z osebo, ki opravlja tajniško odnosno blagajniško službo. Proti njegovim odločbam je mogoč ugovor na začasno občinsko upravo in pritožba na nadzorno oblastvo. Njegova dolžnost je med drugim tudi, da pregleduje redno, in sicer vsaj enkrat mesečno občinsko blagajno in račune ter da o tem poroča začasni občinski upravi.

Gospodarski svet držav Balkanskega sporazuma se bo sestel meseca aprila t. l. v Carigradu.

Veliki angleški pomorski in zračni manevri pri Gibraltarju so se že pričeli s ciljem, da se točno ugotovi obrambna moč te najvažnejše angleške pomorske trdnjave.

Strašna železniška nesreča se je pripetila pri Temešvaru na Rumunskem, kjer je zavezil s polno brzino drveči ekspres v nasproti vozeči osebni vlak. Na mestu je bilo ubitih 65 oseb, 20 težko ranjenih pa so prepeljali brez upa na ozdravljenje v bolnišnico.

Tridnevna japonska ofenziva na severnem Kitajskem se je na 100.000 moč močni kitajski armadi docela ponesrečila in razbila. Japonci, ki so utrpeli strašne izgube, so se podali v brezglav beg.

Neodvisno in svobodno Avstrijo so zahtevali na skupnem sestanku predstavniki avstrijskih delavskih sindikatov in pa delavski zaupniki z vse Avstrije.

Iz sveta umetnosti

Slovenski vokalni kvintet (gg. Štibernik, Jug, brata Petroviča in Sule) je brezdvomno naše najbolje komorno pevsko združenje, ki je doma v Ljubljani, izven nje, pa tudi preko državnih mej doseglo s svojim lepim, ubranim petjem velike, za Slovence naravnost kolosalne uspehe. Trije izmed teh članov kvinteta so bili svoj čas upoštevanji pevci «Ljubljanskega Zvona». Na tem, z naravnost bombastično reklamiranim koncertu sem bil pa malce razočaran. Že nekoč so se ti vrli pevci poskušali z Gallusovo «Ave Marijo», skladbo, v kontrapunktičnem slogu pisano in niso uspeli. Spravili so se tudi na dokaj težko A. Lajovičovo skladbo «Mele» in so ga temeljito polomili. Pa nič za to! Lapsus je lapsus, in zato ne kaže omalovaževati velikega in hvalevrednega prizadevanja umetniškega vodje slovenske vokalnega kvinteta g. Ljudevita Zepiča, namestnika pevovodje zbora «Glasbene Matic».

Spored koncerta je bil skoroda preveč pisan, znešen z vseh vetrov. Gallus, Foerster, Adamič, Lajovic, Michl, Škerjanc, Rožanc, Tajčević, Zepič in še so v družbo naših domačih skladateljev pristopili Leoš Janáček, Josip Suk, A. Borodin in še A. Bukorešljevič z bolgarsko narodno «Pojdji, pojdi mamo». Kadar govorimo o kakem pevskem združenju, moramo njegove nastope ocenjevati po različnem merilu. Pevsko društvo v Radomljah, pevsko društvo «Sava» v Štepanji vasi, delavske pevsko društvo «Zarja» v Trbovljah in da ne bi naštevali drugih, ki se trudijo, da bi dali slovenski pesmi dostojno podobo, ne zaslužijo stroge absolutne kritike. Slovenski vokalni kvintet, ki na večji v vseh naših očeh in ušesih kot

odlična pevka enota, mora pa že nastopati kvalitetno drugače, kot je nastopil to pot. Najboljši pevec je gotovo g. Sule s svojim zametastim basom. Zelo je napredoval tudi g. Roman Petrovič, basist Tone Petrovič je nam vsem znan kot ambiciozen pevec, g. Milan Jug kot vnet drugi tenorist, včasih iz ansambla kar preveč s svojim glasom izstopajoč, g. Štibernik pa je ravno ta večer bil nesrečno razpoložen in je dosledno slabo intoniral in padal. Ne mislim pa, da bi s temi odkritosrčnimi prijateljskimi besedami vzel Slovenskemu vokalnemu kvintetu voljo in veselje do nadaljnjega dela v prosep slovenske pevске umetnosti. Toplo priznanje, ki ga je publika pevcem in solistom radodarno nklonila, je bilo na mestu. G. dr. Švara se je zopet izkazal kot spreten spremljevalec na klavirju. Z. P.

OPERA. — Direktor ljubljanske opere in dirigent koncertov «Glasbene Matic» g. Mirko Polič je pred dnevi praznoval 25letnico svojega umetniškega dela. Za svoj praznik je imenitno naštudiral v operi Mozartovega «Don Juana», ki se ga zaradi prehlada žal nisem mogel udeležiti. Po vseh verodostojnih poročilih pa vem, da je slavno delo nesmrtnega Mozarta podal filigrantno in izcezelirano izdelano in da so jublanta po zaslugi in pravici dostojno počastili i polno gledališče, i njegov personal, pa še pevski zbor «Glasbene Matic». G. Poliču tudi naš list iskreno častita! Z. P.

Pevsko društvo «Moste» priredi koncert 5. marca v sokolski kinodvorani v Mostah.

Predsednik Hubadove župe I. P. S. dr. Anton Švigelj je odpotoval na glavno skupščino I. P. S. v Beograd, da tam zastopa interese včlanjenih pevskih društev.

Današnja Rumunija

Po Gogovem neslavnem polomu in umiku so se notranje razmere v Rumuniji vendar pričele nekako urejevati in normalizirati, čeprav še marsikaj ni tako, kakor bi v dobro upravljeni in urejeni državi moralo biti.

Z namenom, da realizira sklepe, ki jih je nova rumunska vlada sprejela takoj po svoji sestavi, je novi notranji minister razposlal vsem okrajnim glavarjem energično okrožnico, v kateri odreja, da se v vseh občinskih upravah do dela iztrebi vsaka politika. Namesto prejšnjih političnih prefektov so bili v vsej državi imenovani za okrajne glavarje poveljniki posameznih vojaških garnizij. Za predsednike vseh municipalnih in okrajnih mest so bili imenovani starejši častniki in sodniki. Sveti trgovsko-obrtnih zbornic so bili razpuščeni, namesto njih pa so bile imenovane tričlanske komisije, ki jih tvorijo krajevni ravnatelj podružnice Narodne banke, ravnatelj kake srednje šole in zbornični tajnik. Namesto svetov kmetijskih zbornic poslujejo komisije, sestavljene iz ravnatelja agronomske uprave, okrajnega veterinarja in ravnatelja gozdne uprave.

V kmečkih občinah imenujejo okrajni glavarji ugledne kmete za župane, toda le pod pogojem, da poprej niso pripadali prav nobeni politični stranki oziroma da niso bili župani že pod kako prejšnjo politično vlado.

Politične stranke uradno sicer niso prepovedane, vendar so prejele okrajni glavarji široka pooblastila, da preprečijo vsako manifestacijo političnega značaja in smejo na lastno pest tudi razpuščati vsak politični klub. V instrukcijah notranjega ministra okrajnim glavarjem se tudi pravi, da se je

v dobri partizanske administracije pogosto pozabljalo na interese državljanov in da se v odnošajih z njimi ni pazilo na potrebno vljudnost, odnosno so se upoštevali vedno le strankarski interesi. Temu je sedaj treba napraviti konec. Vse pritožbe prebivalcev se morajo takoj vzeti na znanje in rešiti v najkrajšem času. V vsej državi se mora izvesti generalno čiščenje. Lastniki hiš so morali s pomočjo policijskih organov z žičnimi in sirkovimi krtačami odstraniti z zidov vse nekdanje strankarske lepake, ki so ostali nalepljeni še iz časov bivših režimov. Obenem je bila izdana stroga naredba, da se morajo ugotoviti in poklicati na odgovor vse one osebe, ki razširjajo alarmantne vesti o notranjem

položaju, o bližnjih prevratnih spremembah itd. Tovrstno paniko so med prebivalstvom v širokem obsegu navadno širili zainteresirani poklicni politiki, proti katerim je omenjena naredba tudi v glavnem naperjena.

Rezultati teh načrtnih ukrepov so se pričeli že vidno kazati. Zapravo, da se umazana dnevna politika docela iztrebi iz državne uprave in gospodarstva, je po zadrževanju rumunskih vladnih krogov naletela med vsem rumunskim prebivalstvom baje na veliko odobravanje in zadovoljstvo. Borzno poslovanje se je takoj poživilo. Tečajni vrednostni papirjev so se že v nekaj dneh dvignili za 10 do 15 %, prav tako tudi delnice raznih industrijskih podjetij. Obnovilo se je tudi kreditno poslovanje, ki je pod prejšnjo vlado skoro popolnoma zaspalo.

Rudno bogastvo Jugoslavije

Slabo izpričevalo naše domače pndletnosti in zmožnosti pred vsem svetom

Čeprav je marsikaj, v nebo najbolj vpijočega pri nas navadno skrito in zaklenjeno za devetimi ključavnicami molčečnosti in nedotakljivosti, se vendar tudi v našem časopisu od časa do časa obravnava kaka kočljivejša aferica iz zgrešene državne uprave in narodnega gospodarstva. Mnogo odkritejši in znatno zgovornejši so v tem pogledu inozemski strokovni listi in revije, ki imajo v Jugoslaviji svoje posebne, običajno sijajno in iz prvega vira neposredno informirane poročevalce ter zaupnike. Z zlatom obložen osel pač prepleza vsak, še tako visok in neprestopen zid...

Znani berlinski tehnik «Deutsche Zukunft» obširno piše o problemu surovin na evropskem jugovzhodu. Po mnenju tega lista ima v tem pogledu največje možnosti in izglede ravno Jugoslavija. V Jugo-

slaviji je poznanih in odkritih približno 30 večjih, pomembnejših rudnih najdišč, ki vsebujejo do 27 odstotkov bakra, vendar pa so zelo raztresena po vsej državi. Zaenkrat se baker koplje le v moravski banovini. V zadnjih dveh letih je Jugoslavija podvojila svojo proizvodnjo bakra in stoji v vsej Evropi takoj na drugem mestu za Sovjetsko Rusijo.

Toda tudi ostala rudna ležišča v Jugoslaviji, doslej le skrajno slabo, malenkostno in malomarno izkoriščana, dobivajo vedno večji pomen in veljavo. Tako se je v primerjavi z letom 1930. popetorila, ponekod pa celo posomerila proizvodnja svinca, cinka, kroma, žvepla, mangana, antimona in magnezita. V borskem rudniku bakra so naleteli na bakreno rudo s pomembno in vsega upoštevanja vredno vsebino zlata, katerega so

lani samo v tem rudniku pridelali nad 2000 kg. Mimo tega obratuje še dva velika specialna zlata rudnika v Peku v Srbiji in v Fojnici v Bosni.

Skupna jugoslovanska rudarska proizvodnja se je v zadnjih treh letih povečala skoro za 50 odstotkov. Jugoslovanski izvoz rud in kovin je znašal n. pr. samo v lanskem aprilu nad 30 % vsega jugoslovanskega izvoza. Anglija in Francija (zadnja skupno s češkoslovaškim kapitalom) sta (v svojem interesu seveda) še pravočasno opazili izredni pomen teh surovin in sta se vsestransko potrudili, da sta dobili vsa ta rudna najdišča v svoje roke. Pretežen del vseh jugoslovanskih rudnikov se nahaja v rokah Francozov in Angležev. Trdi se celo lahko, da v vsej Jugoslaviji ni niti enega pomembnejšega rudnega najdišča več, v katerem ne bi imela eksploatacijskih pravic v svojih rokah Francija ali Anglija.

Mi pa sredi največjega bogastva v samem sebi in okrog sebe točemo revščino in pomanjkanje naprej. Kdaj nas bo v tem pogledu srečala pamet, je težko napovedati. Pričakovanih in toliko obljubovanih remedur v rudniškem vprašanju Jugoslavije noče biti z nobene strani, najmanj pa od tam, odkoder so se obetale.

Letalo v trgovini

Pred dnevi je z aerodroma vetetarne obutve «Baťa» v Zlinu na Češkoslovaškem odletelo dvomotorno letalo z devetimi člani posadke na trgovsko potovanje v Indijo. Dolžina poti tja in nazaj znaša nad 53.000 km. Letalo se bo vrnilo v Zlin še pred 1. majem t. l.

Razumljiva žalost.

Janez: «Zakaj je vendar gostilničar danes tako potr? Da mu ni morda kdo umrl?»

Jaka: «Tisto ne, ampak najboljšemu njegovemu gostu je zdravnik prepovedal vsako pijačo!»

Šah

Začetek mednarodnega turnirja v Ljubljani bo 11. aprila. Pristanek na udeležbo sta že poslala madžarski prvak Szabo in Ceh Foltys. Ostali dve mesti sta še prosti. Predvidoma bosta igrala en Poljak in en Avstrijec. V Milanu se prične 15. aprila mednarodni turnir. Velikonočni turnir v Margate se bo pričel 20. aprila. Udeležba še ni določena. Pred par dnevi sta se spoprijela v matchu Šved Stahlberg in Estonec Keres.

Sledeča partija je bila igrana v Trebičevem spominskem turnirju na Dunaju.

Beli: Müller. Črni: prof. Becker. Damski gambit.

1.) d4, d5; 2.) e4, e6; 3.) Sf3, Sf6; 4.) Lg5, e6; 5.) cxd5, exd5; 6.) Se5, Le7; 7.) De2, 0-0; 8.) e3, Sh5; 9.) Lxe7, Dxe7; 10.) Ld3, g6!; 11.) 0-0. Sg7; 12.) Te1, Lg4; 13.) Se5, Lf5; 14.) e4!, dxe4; 15.) Lxe4, Dd8; 16.) Td1, Sd7; 17.) Lxf5, Sxf5; 18.) Sxd7, Dxd7; 19.) d5, exd5; 20.) Sxd5, Dc6; 21.) Dxf5, gxf5; 22.) Se7+, Kg7; 23.) Sxc6, bxc6; 24.) Td7, Tb8; 25.) b5, a5; 26.) Te7, a4; 27.) Txf7, Kg6; 28.) h4, axb5; 29.) axb5, Txb5; 30.) Txb7, Tb2 in črni položi svoje orožje.

Bolgari in gumijesta obutev

Bolgarsko trgovinsko ministrstvo je ustreglo prošnji obrtniških organizacij, trgovcev z usnjem, živinorejcev in industrijcev za predelavo surovih koz ter je predložilo vladi predlog zakona, s katerim se prepoveduje izdelovanje gumijaste obutve, ki je na Bolgarskem zaradi svoje cenenosti nenavadno razširjena. V odgovor na ta ukrep so obvestili proizvajalci gumijaste obutve svoje delavce, da jih morajo, čim bo iztekel 15 dnevni zakoniti rok, odpustiti iz službe. Na delavski konferenci je bila izbrana posebna delegacija, ki zastopa delavstvo vseh tovarn in ki bo pri vladi posredovala proti prepovedi. Omenjeni zakon je vlada že sprejela, vendar ga še ni objavila v uradnem listu, vsled česar seveda še ni stopil v veljavo. Trgovinski minister Niki-forov je novinarjem izjavil, da se zakon ne bo spremenil.

Trajno kodranje samo Din 60.-

Barvanje las v vseh niansah. Izdelava garantirano dobra.

Frizerski salon

MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) štev. 24

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarne

dr. G. Piccolija v Ljubljani
se priporoča bledim in slabotnim osebam

Pleskarsko in slikarsko podjetje

HLEBŠ JAKOB

družba z omejenimi zavezami

Ljubljana

Cankarjevo nabrežje št. 21

Telefon 30-70



Izvršuje vsa pleskarska, in črkoslikarska dela po zmernih cenah.

Solidna izdelava. Za vsa izvršena dela jamčimo.

Najnovejši vzorci

Priporočamo cenj. občinstvu

Cvetličarno Nizza



preje FANI HVALA, družba z o. z
Miklošičeva cesta št. 5

Sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela, jubilejne in žalne vence, šopke dekoracije, aranžmaje itd.

Društva imajo velik popust!

Za cenjeni obisk se vljudno priporoča

Telefon št. 30-30

Franc Vrhovec, naslednik

Gostilna RAŽEM

Ljubljana — Žabjak — Telefon štev. 28-57

sporoča cenjenim gostom, da toči od ravnokar došle vagonke pošiljke izbranega dalmatinskega vina najodličnejše kvalitete

Zdravilno črnino po Din 10—

specijalno belo po Din 10—

ka or tudi štajerska in dolenska izbrana vina.

Priznana izvrstna kuhinja nudi vedno razne posebnosti.
Prepričajte se sami!

Za obilen obisk se priporoča **ZORAN RAŽEM**